

Briseļē, 16.11.2016.
COM(2016) 726 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par eurozonas ekonomikas politiku

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par eurozonas ekonomikas politiku

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 136. pantu saistībā ar tā 121. panta 2. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- 1) Ekonomikas atlabšana eurozonā turpinās, tomēr tā ir visai trausla. Pēdējos gados ir bijis vērojams ievērojams progress – kopš 2015. gada eurozonas reālais IKP ir atgriezies pirmskrīzes līmenī un bezdarbs ir sarucis līdz tā zemākajam līmenim kopš 2010.–2011. gada. Tomēr kopējais pieprasījums ir vājš, inflācija ievērojami atpaliek no mērķa, neraugoties uz Eiropas Centrālās bankas izteikti atbalstošo monetāro politiku, un izaugsmi kavē tādas krīzes sekas kā ieilgusī makroekonomikas nelīdzsvarotība un augsts parādsaistību līmenis visās ekonomikas nozarēs, kas prasa mazināt šo parādsaistību īpatsvaru un samazina patēriņam un ieguldījumiem pieejamos resursus. Turklāt krīze vēl vairāk saasināja eurozonas ekonomikā vērojamo ilgtermiņa tendenci, ka izaugsmes potenciāls samazinās. Kaut arī vērojamas uzlabojumu pazīmes, pastāvīgā ieguldījumu nepietiekamība un augstais bezdarba līmenis rada risku arī turpmāk ierobežot izaugsmes izredzes. Līdzsvarošana eurozonas ekonomikā joprojām ir asimetriska, jo nelīdzsvarotību koriģē tikai neto debitorvalstis, un rezultātā palielinās tekošā konta pārpalikums. Saskaņā ar G20 panākto vispārējo vienošanos eurozonas dalībvalstis ir aicinātas gan atsevišķi, gan kolektīvi izmantot visus pieejamos politikas instrumentus – monetāros, fiskālos un strukturālos –, lai panāktu spēcīgu, ilgtspējīgu, sabalansētu un iekļaujošu izaugsmi.

---

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

- 2) Vērienīgām strukturālajām reformām būtu jāsekmē cilvēkresursu un kapitāla resursu pienācīga un efektīva pārdale un jāpalīdz risināt notiekošo tehnoloģisko un strukturālo pārmaiņu radītās problēmas. Ir vajadzīgas reformas, kas rada labvēlīgu darījumdarbības vidi, pilnveido vienoto tirgu un novērš ieguldījumu šķēršļus. Šie pasākumi ir nepieciešami, lai palielinātu eurozonas ekonomikas ražīgumu un nodarbinātību, stiprinātu konvergenci un palielinātu izaugsmes potenciālu un pielāgošanās spējas. Strukturālo reformu īstenošana, kas rada efektīvus tirgus ar elastīgi reaģējošiem cenu mehānismiem, atbalstītu monetāro politiku, veicinot tās iedarbību uz reālo ekonomiku. Reformas, kas likvidē ieguldījumu šķēršļus un atbalsta ieguldījumus, var dot divkārtu labumu – atbalstīt saimniecisko darbību īstermiņā un radīt ilgtermiņa izaugmei nepieciešamās jaudas. Ražīgumu veicinošas reformas ir īpaši svarīgas tajās dalībvalstīs, kurās liela ārējā parāda dēļ ir lielos apjomos nepieciešama parādsaistību īpatsvara samazināšana, jo straujāka izaugsme palīdz samazināt parāda attiecību pret IKP. Minētajās valstīs ārējo līdzsvarošanu turklāt veicinātu cenu un ārpuscenu konkurētspējas palielināšana. Dalībvalstis ar lielu tekošā konta pārpalikumu var dot savu artavu eurozonas ekonomikas līdzsvarošanā, ieviešot pasākumus, tostarp strukturālās reformas, kas veicina pārmērīgo ietaupījumu novirzīšanu iekšzemes pieprasījuma stiprināšanai, jo īpaši stiprinot ieguldījumus. Šajā ziņā pašreizējais zemais procentu likmju līmenis paver papildu iespējas, īpaši valstīs ar ievērojamu fiskālo telpu.
- 3) Labāk koordinējot strukturālo reformu īstenošanu – tostarp to reformu, kuras norādītas konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos un kuras vajadzīgas Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības (EMS) izveides pabeigšanai –, dalībvalstīs var tikt radīta pozitīva blakusietekme un nostiprināta reformu īstermiņa pozitīvā ietekme. Eurogrupas tematiskajām diskusijām ir vērtīga loma vienotas izpratnes veidošanā par eurozonas reformu prioritātēm, paraugprakses apmaiņā, reformu īstenošanas sekmēšanā un strukturālajā konvergencē. Eurogrupai būtu jāturpina šīs diskusijas, ja iespējams, tās pastiprinot, un efektīvi jāizmanto saskaņotie vienotie principi un salīdzinošā novērtēšana. Valstu produktivitātes padomes, kuras paredzēts izveidot atbilstoši Padomes 2016. gada 20. septembrī pieņemtajam ieteikumam³, arī var dot ieguldījumu valsts līmeņa diskusijās un to strukturālo reformu izstrādē, kuras dalībvalstīs vajadzīgas eurozonas ekonomikas kontekstā.
- 4) Lai panāktu pienācīgu kopējo fiskālo nostāju un monetārās savienības pareizu darbību, ļoti svarīgi ir cieši koordinēt valstu fiskālās politikas, pamatojoties uz kopējiem noteikumiem. Kopējie fiskālie noteikumi ir vērsti uz to, lai panāktu parāda atmaksājamību valstu līmenī, vienlaikus atstājot iespējas veikt makroekonomikas stabilizēšanu. Tādējādi attiecībā uz eurozonas valstu un kopējām fiskālajām nostājām ir jārod pareizais līdzsvars starp diviem mērķiem – nodrošināt valstu publisko finanšu stabilitāti ilgtermiņā un gan valstu, gan eurozonas līmenī īstermiņā nodrošināt makroekonomikas stabilizēšanu. Pašreizējos apstākļos, kad valda liela neskaidrība par atvēršanās noturīgumu un pieejamajām ekonomikas jaudām un kad monetārā politika ir tikusi veidota īpaši elastīgi, šī politika ir jāpapildina ar eurozonas līmeņa fiskālo politiku, kas atbalstītu pieprasījumu, īpaši ieguldījumus, un pieliktu punktu zemajai inflācijai. Fiskālās politikas efektivitāti, tostarp blakusietekmi uz citām valstīm, pastiprina tas, ka pašlaik ir zemas procentu likmes. Tas ir arguments par labu tam, lai visai eurozonai ieteiktu pozitīvāku fiskālo nostāju. Attiecībā uz 2017. gadu Komisija uzskata, ka pašreizējos apstākļos eurozonas līmenī būtu ieteicama fiskālā

³ OV C 349, 24.9.2016., 1. lpp.

ekspansija apjomā līdz 0,5 % no IKP⁴. Tas ir piesardzīgs un pragmatisks mērķis, kas izraudzīts no vairākiem iespējamajiem mērķiem ar zemāko robežu 0,3 % un augstāko robežu 0,8 % apmērā un dod iespēju rast līdzsvaru starp makroekonomikas stabilizēšanu un fiskālo stabilitāti. Tomēr paralēli valstu parādi joprojām ir lieli, un vairākās dalībvalstīs joprojām ir nepieciešams gādāt par publisko finanšu ilgtspēju vidējā termiņā. Tāpēc dalībvalstu vidū ir jānodrošina pienācīga fiskālo pasākumu diferenciācija, ņemot vērā fiskālo telpu un blakusietekmi uz citām eurozonas valstīm. Dalībvalstīm, kuras pārsniedz savus fiskālos mērķus, fiskālā telpa būtu jāizmanto, lai atbalstītu iekšzemes pieprasījumu un kvalitatīvus ieguldījumus, tostarp pārrobežu ieguldījumus, Investīciju plāna Eiropai ietvaros. Piemēram, dalībvalstīm, kurām ir fiskālā telpa, Eiropas Stratēģisko investīciju fonda garantijas ir īpaši efektīvs veids, kā panākt maksimālu ietekmi uz reālo ekonomiku un sekmēt eurozonas atveseļošanos. Dalībvalstīm, kurām saskaņā ar pakta preventīvo daļu ir jāveic papildu fiskālās korekcijas, būtu jānodrošina, ka tās attiecībā uz nākamo gadu kopumā atbilst Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām. Dalībvalstīm, kurām tiek piemērota pakta korektīvā daļa, būtu laikus jānodrošina pārmērīgā budžeta deficīta novēršana, tostarp jāparedz fiskālās rezerves neparedzētiem apstākļiem. Strukturālās reformas, jo īpaši ražīgumu palielinošas reformas, sekmētu izaugsmi un palielinātu publisko finanšu stabilitāti. Turklāt budžeta ietekmi uz pieprasījumu īstermiņā un uz ražīgumu ilgtermiņā ļautu palielināt apņēmīgi valstu budžetu sastāva un pārvaldības uzlabojumi gan attiecībā uz ieņēmumiem, gan izdevumiem, tādi kā resursu novirzīšana materiālajiem un nemateriālajiem ieguldījumiem. Lai stiprinātu dalībvalstu politikas ticamību un palīdzētu rast pareizo līdzsvaru starp makroekonomikas stabilizēšanu īstermiņā, parāda atmaksājamību un izaugsmi ilgtermiņā, ir vajadzīgas efektīvas valstu fiskālās sistēmas.

- 5) Eurozonas darba tirgi pamazām turpina atveseļoties – bezdarba līmenis pastāvīgi samazinās. Tomēr ilgstoša bezdarba un jauniešu bezdarba līmenis joprojām ir augsts, un vairākās dalībvalstīs ilgstoši ir augsts nabadzības līmenis. Lai gan reformas, kuru mērķis ir uzlabot darba tirgu noturību un pielāgošanās spējas, ir nesušas zināmus augļus, eurozonā joprojām ir vērojamas būtiskas atšķirības, kas turpina kavēt eurozonas pienācīgu darbību. Lai pastāvīgi nodrošinātu darbaspēka resursu gludu pārdalīšanu uz ražīgākiem darbības veidiem, atbalstītu to cilvēku (re)integrāciju, kuri ir darba maiņas procesā vai ir izslēgti no darba tirgus, samazinātu segmentāciju un cita starpā ar kvalitatīva darba izredžu palielināšanu veicinātu sociālo taisnīgumu, ir nepieciešamas pienācīgi veidotas, taisnīgas un iekļaujošas darba tirgu, sociālās aizsardzības un nodokļu un pabalstu sistēmas. Tās turklāt nodrošinātu efektīvāku automatisko stabilizāciju un spēcīgāku izaugsmi un nodarbinātību, kas ir būtiski faktori eurozonas sociālo problēmu risināšanā. Nepieciešamo reformu vidū ir šādas: i) izmaiņas nodarbinātības aizsardzības tiesību aktos ar mērķi panākt uzticamus līgumu noteikumus, kuri nodrošina gan elastību, gan drošību darba ņēmējiem un darba devējiem, sekmē statusa maiņu darba tirgū, novērš divlīmeņu darba tirgu un vajadzības gadījumā dod iespēju koriģēt darbaspēka izmaksas, kas ir joma, kurā pēdējos gados reformas bijušas īpaši intensīvas; ii) prasmju uzlabošana, ko panāk, uzlabojot izglītības sistēmu un vispusīgu mūžizglītības stratēģiju sniegumu un lietderību ar uzsvāri uz darba tirgus vajadzībām; iii) efektīva darba tirgus politika, kas palīdz bezdarbniekiem, tostarp ilgstošajiem bezdarbniekiem, atgriezties darba tirgū un palielina dalību darba tirgū, un

⁴ Skatīt COM(2016) 727 *final*, 16.11.2016

iv) modernas un piemērotas sociālās aizsardzības sistēmas, kas atbalsta grūtībās nonākušos cilvēkus, tostarp bezdarbniekus un darba tirgū neiesaistītos, un dod stimulus iekļauties darba tirgū. Turklāt situāciju darba tirgū var uzlabot arī nodokļu pārorientēšana no darbaspēka, jo īpaši zemu atalgojamiem darba ņēmējiem, uz citiem avotiem un taisnīgu nodokļu sistēmu nodrošināšana. Tās eurozonas dalībvalstis, kuras ir īstenojušas šādas reformas, ir noturīgākas, un tajās ir labāki nodarbinātības un sociālie rādītāji.

- 6) Banku savienības izveide ir pavisam uz priekšu, bet nav pabeigta. Banku savienības spēju saraut saikni starp bankām un valstīm kavē tas, ka nav kopējas noguldījumu apdrošināšanas sistēmas un kopīga atbalsta mehānisma attiecībā uz vienoto neregulējuma fondu. Kaut arī eurozonas banku nozares noturība kopš krīzes kopumā ir uzlabojusies, vairāki faktori rada spiedienu uz bankām, piemēram, augsts ieņēmumus nenesošu aizdevumu līmenis, neefektīvi darījumdarbības modeļi un dažās dalībvalstīs vērojamais jaudas pārpalikums, un tie visi mazina rentabilitāti un apdraud dzīvotspēju. Šis spiediens vājina banku spējas kreditēt ekonomiku. Riski skar arī reālo ekonomiku, jo dažās dalībvalstīs joprojām ir augsts publiskā un nefinanšu privātā parāda līmenis. Privātajā sektorā ir jāturpina sakārtots process parādsaistību samazināšanai, pārvaldot, apkalpojot un vajadzības gadījumā pārstrukturējot cerīgos un norakstot bezcerīgos parādus, lai kapitālu varētu pārdalīt ātrāk un efektīvāk. Šajā kontekstā sekmīga un izaugsmei labvēlīga parādsaistību samazināšanas procesa galvenie komponenti ir ieņēmumus nenesošu aizdevumu joprojām augstā līmeņa samazināšana un kopēju principu ievērošana uzņēmumu un mājsaimniecību maksātspējas sistēmu uzbūvē, tostarp būtu jāuzlabo maksātspējas procesu un strīdu ārpustiesas izšķiršanas regulējums.
- 7) Pērn tika panākta zināma virzība attiecībā uz iniciatīvām, kas bija iekļautas piecu priekšsēdētāju ziņojumā par Eiropas EMS izveides pabeigšanu, piemēram, Eiropas pusgadā ir palielināta eurozonas dimensijas loma, pieņemts ieteikums par valstu produktivitātes padomēm un Komisijā izveidota Eiropas Fiskālā padome. Turpinās darbs pie fiskālo noteikumu pārredzamības palielināšanas un sarežģītības mazināšanas. Tomēr joprojām nav panākta vienošanās par tādām EMS būtiskām svarīgām iniciatīvām kā Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēma, par kuru Komisija priekšlikumu iesniedza 2015. gada novembrī. Turklāt, ņemot vērā piecu priekšsēdētāju ziņojumu, ir risināmas arī plašākas problēmas. Komisija ir paziņojusi, ka 2017. gada martā plāno nākt klajā ar balto grāmatu par Eiropas nākotni, kurā būs runa arī par EMS nākotni. Lai spētu vienoties par turpmāko praktisko rīcību, visām eurozonas dalībvalstīm un ES iestādēm, kā arī eurozonā neietilpstošajām dalībvalstīm ir jābūt kopīgai atbildības izjūtai un kopēja mērķa apziņai, jo spēcīga EMS palīdzētu iedarbīgāk risināt ES problēmas un radītu pozitīvu ietekmi arī eurozonā neietilpstošajās dalībvalstīs,

AR ŠO IESAKA eurozonas dalībvalstīm individuāli un kolektīvi Eurogrupas ietvaros laikposmā no 2017. līdz 2018. gadam veikt turpmāk minētos pasākumus.

1. Īstenot politiku, kas sekmē izaugsmi īstermiņā un ilgtermiņā, un pastiprināt pielāgošanās spējas, līdzsvarošanu un konvergenci. Piešķirt prioritāti reformām, kas palielina ražīgumu, uzlabo institucionālo un darījumdarbības vidi, likvidē ieguldījumu šķēršļus un sekmē darbvietu radīšanu. Dalībvalstīm, kurās ir tekošā konta deficīts vai liels ārējais parāds, būtu jāpalielina ražīgums, vienlaikus iegrožojot darbaspēka vienības izmaksas. Dalībvalstīm ar lielu tekošā konta pārpalikumu būtu ātrāk jāīsteno pasākumi, kas palīdz stiprināt iekšzemes pieprasījumu, īpaši ar ieguldījumu palīdzību.

2. Nodrošināt kopumā pozitīvu fiskālo nostāju, kas veicina politikas pasākumu kopuma sabalansētību, atbalsta reformas un stiprina ekonomikas atveseļošanu, 2017. gadā izmantojot fiskālo ekspansiju apjomā līdz 0,5 % no IKP. Valstu pasākumus, ar kuriem atbilstoši Stabilitātes un izaugsmes paktam nodrošina ilgtermiņa fiskālo stabilitāti, apvienot ar eurozonas makroekonomikas stabilizāciju īstermiņā, izmantojot visas manevrēšanas iespējas, kas pieejamas saskaņā ar paktu. Diferencēt konkrēto dalībvalstu fiskālos pasākumus, labāk ņemot vērā to attiecīgo stāvokli attiecībā pret Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām, eurozonas kopsavilkuma rādītāju stāvokli un blakusietekmi visās eurozonas valstīs: i) dalībvalstīm, kuras pārsniedz savus fiskālos mērķus, savu fiskālo telpu izmantot, lai atbalstītu iekšzemes pieprasījumu un kvalitatīvus ieguldījumus, tostarp pārrobežu ieguldījumus, Investīciju plāna Eiropai ietvaros; ii) dalībvalstīm, kurām saskaņā ar pakta preventīvo daļu ir jāveic papildu fiskālās korekcijas, nodrošināt, ka tās kopumā atbilst Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām; iii) dalībvalstīm, kurām tiek piemērota pakta korektīvā daļa, laikus nodrošināt pārmērīgā budžeta deficīta novēršanu, tostarp paredzēt fiskālās rezerves neparedzētiem apstākļiem. Uzlabot publisko finanšu struktūru, rodot vairāk vietas materiālajiem un nemateriālajiem ieguldījumiem, un nodrošināt valstu fiskālo sistēmu efektīvu darbību.
3. Īstenot reformas, kuras veicina darbvietu radīšanu, sociālo taisnīgumu un konvergenci un kurām pamatā ir efektīvs sociālais dialogs. Tajās būtu jāapvieno šādi elementi: i) uzticami darba līgumi, kas nodrošina gan elastību, gan drošību darba ņēmējiem un darba devējiem; ii) kvalitatīvas un efektīvas izglītības un apmācības sistēmas un vispusīgas mūžizglītības stratēģijas, kas vērstas uz darba tirgus vajadzībām; iii) efektīva darba tirgus politika, kas sekmē dalību darba tirgū; iv) modernas un piemērotas sociālās aizsardzības sistēmas, kas atbalsta grūtībās nonākušos cilvēkus un dod stimulus iekļauties darba tirgū. Pārorientēt nodokļus no darbaspēka uz citiem avotiem, jo īpaši attiecībā uz zemu atalgotiem darba ņēmējiem un tajās dalībvalstīs, kuru izmaksu konkurētspēja atpaliek no eurozonas vidējā rādītāja, turklāt tajās valstīs, kurās nav nekādu fiskālās manevrēšanas iespēju, šo reformu īstenot budžetu neietekmējošā veidā.
4. Pamatojoties uz Komisijas 2015. gada novembra priekšlikumu, vienoties par Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu un sākt darbu pie vienotā noregulējuma fonda kopīgā atbalsta mehānisma, lai tas varētu sākt darboties, pirms beidzas fonda pārejas periods. Izstrādāt un īstenot efektīvu eurozonas stratēģiju, kā novērst banku nozares dzīvotspēju apdraudošos riskus, tostarp attiecībā uz augsto ieņēmumus nenesošo aizdevumu līmeni, neefektīviem darījumdarbības modeļiem un jaudas pārpalikumu. Dalībvalstīs, kurās ir lielas privātā sektora parādsaistības, sekmēt sakārtotu procesu šo parādsaistību samazināšanai.
5. Pilnībā nodrošinot atbilstību ES iekšējam tirgum un atklātu un pārredzamu procesu, paātrināt EMS izveides pabeigšanai nepieciešamo iniciatīvu izstrādi. Īstenot atlikušos 1. posma pasākumus, kas paredzēti piecu priekšsēdētāju ziņojumā par Eiropas EMS izveides pabeigšanu.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*